

Smaastykker.

Meddelte af Gustav Ludvig Wad.

1.

Tø Ansøgninger fra Søren Abildgaard.

De nedenfor aftrykte Ansøgninger fra Archivtegnemesteren Søren Abildgaard med tilhørende Anbefalinger fra Langebeks Haand, hvilke findes i Sjællandske Indlæg 1755 C og 1756 A, have ikke været kjendte af Weilbach, der i sit Kunstnerlexicon S. 22 f. har en kort Biographi af ham.

Stormægtigste Allernaadigste Arve Konge og Herre!

Ved det ieg henved 2de Aars Tiid bestandig har omreiset i fremmede Lande med Iustitz Raad Langebek, for at aftegne diplomata, Sigilla og Monumenta, henhørende til Fæderne Landets Historie, saa er nu ved min Hiemkomst mit forrige Leve-Brød kommen i andres Hæuder, hvorudover mine Omstændigheder aldeles maa forverres, om ieg ikke ligesom andre, der allernaadigst har været antagen til nogen publique Tieneste, og efter allerunderdanigst Pligt trolig forretted samme, ved min allernaadigste Konges Naade i nogen Maade bliver understøttet. Og da ieg nu i saa lang Tiid har øvet mig i de diplomatiske Tegninger, og derved forsømt at legge mig efter andet til bestandig Fordeel i Frømtiden, er min allerunderdanigste Bøn, at ieg maatte ved det Kongl: Geheime Archiv allernaadigst blive antagen som Archiv Tegne Mestere, indtil ieg af Deres Kongl: Majestets Naade for forrige og saadan Tieneste ved Lelighed (sic) maatte allernaadigst blive forhiulpen til nødtørfdig Leve-Brød ved en Convenabel Tieneste her i Byen, hvorved ieg enda tillige kunde gaa til haande med at aftegne de Ting, som maatte forefalde ved det diplomatiske Værk eller andre Sager ved Archivet. Denne min allerunderdanigste Begiærings allernaadigste Bønhørelse forventes af

Deres Kongl: Majestets allerunderdanigste Arve Undersotte

Søren Abildgaard.

Kiøbenhavn d. 10de Junii A^o 1755.

Allerunderdanigst Erklæring.

Det kan ikke negtes, at jo Monsieur Abildgaard ved den idelige Øvelse, han i nogle Aar og fornemlig paa den med mig efter allernaadigst Befaling aflagte Reise haver haft, har gjort sig færdig i at tegne Diplomata, Sigilla, Monumenta, og deslige, som oplyser og pryder Fædernelandets Historie, Saa at han, i fald det allernaadigst maatte behage Hans Kongl. Maiestet en Archiv-Tegnemester at beskikke, kunde dertil være gandske vel skikket.

J sig selv var det ogsaa ikke mindre nyttigt end fornødent, at man fik efterhaanden afridset den Mængde af gamle Sigiller og andre Alderdoms Stykker, som endnu baade her og i provinserne findes, før de aldeles enten i Støv bortfalde, eller paa anden Maade forkomme. En saadan Tegnemester holdes ved det Kongelige Antiquitets Archiv udi Stokholm, som for sligt Arbeid, ikke uden Nytte, bliver lønet af publico.

Det er vel saa, at, omendskiønt Monsieur Abildgaard tilbyder sin Tienest uden Løn for nærværende Tid, kan man dog ikke forlænge meget Arbeid af ham for intet, siden han haver Hustru og Børn, som han med sine Hænder maae fortjene Føden og Underholding til: Men saa blev der, Tid efter anden, dog noget udrettet, og man havde altid en vis Tegnemester, som kunde, naar behøvedes, forfærdige, hvad hannem blev forelagt, og hvad ikke enhver anden var i Stand til.

Og som Monsieur Abildgaard byder til, at ville i Fremtiden, naar han til noget Levebrød her i Staden blev forhiulpen, stedse gaae til haande med at tegne, hvad som enten ved det diplomatiske Verk eller i Archivet maatte forefalde, understaaer jeg mig saa meget mere denne hans Ansøgning allerunderdanigst at recommendere.

Kiøbenhavn d. 21. Augusti 1755.

J. Langebek.

Den 12. September 1755 fik Abildgaard kongelig Bestalling som »Tegnemester ved Vores Gehejmearchiv« med Forpligtelse til »stedse at gaa til Haande med at aftegne de Ting, som ved det diplomatiske Værk eller i bemeldte Vores Gehejmearchiv maatte forefalde«. Formodentlig har Abildgaard tidligere under Haanden faaet Meddelelse om Ansøgningens Udfald; thi under 11. September ansøgte han om

at faa Bestallingen gratis — et ganske rimeligt Ønske, da han ingen Lønning skulde oppebære —, hvilket tilstodes ham den 19. samme Maaned.

Stormægtigste Allernaadigste Arve Konge og Herre!

For 2de Aars allerunderdanigst Tieneste og udenlands Reise, da ieg efter allernaadigst Befalning aftegnede under Iustitz Raad Langebeks Tilsuun de paa Reisen forekomne diplomatiske Sager og Monumenta henhørende til Fædernelandets Historie, hvor ved mit forrige Leve Brød er kommen i andres Hænder og mine Omstændigheder forværret, har Deres Kongl. Majestet allernaadigst forundet mig Bestalling som Archiv Tegne Mestere ved det Geheime Archiv, dog uden nogen Gage, men er af Kongl. Naade soulageret med allernaadigst Løfte ved Leilighed at blive befordret til en conve-nabel Tieneste eller Leve Brød. Imidlertid er ieg dog i en Brød-løes Tilstand, men kunde baade giøre public Nytte, og selv finde nogenledes Ophold derved, om Deres Kongl. Majestet allernaadigst vilde antage mig til at aftegne Monumenta Patriæ, som endnu baade her og i Provincerne findes, af hvilket Slags Arbejd hid til lidet eller intet er giort, mindre noget saadant henlagt i det Geheime Archiv, uden hvad som Iustitz Raad Langebek har samlet, og af mig er aftegnet, fornemmelig paa Reisen i fremmede Lande, da det dog var ikke mindre nyttigt og nødvendigt, at de Monu-menta, som findes her i Landene blev aftegnet, førend de enten af Ælde eller andre Tilfælde forkommes. Og saasom disse Tings Aftegning, fornemmelig i Kirker og andre aabne Stæder, ikke de kolde Aarets Tider kand forrettes, kunde ieg om Sommeren tage Tegningerne og giøre Udkast, men om Vinteren udarbejde samme, under Iustitz Raad Langebeks Opsuun. Og for at giøre all muelig Tieneste, erbyder ieg mig allerunderdanigst ogsaa at anmerke eller aftegne hvad merkværdigt, som kunde paa Reiserne forekomme in historia naturali og in oeconomicis.

For saadant Arbejd at forrette, udbedes allerunderdanigst, at Deres Kongl. Majestet allernaadigst vilde forunde mig aarlig det samme, som ieg havde paa forbemelte udenlands Reise, nemlig 300 rdr., og paa Reiserne frie Befordring til Lands og Vands; Da ieg ved saadanne Forretninger lover efter allerunderdanigst Pligt,

at viise all muelig Fliid og Opagtsomhed. Denne min Allerunderdanigste Begiærings allernaadigste Bønhørelse forventes af

Deres Kongl: Majestets allerunderdanigste troe Arve Undersotte
Søren Abildgaard.

Kiøbenhavn d. 16de Januarii A^o 1756.

Allerunderdanigst Erklæring.

At paa Deres Kongl. Majestets allernaadigste Befaling Jeg allerunderdanigst skal giøre min Forklaring om det Forslag, som Monsieur Abildgaard har indgivet om de endnu overblevne Monumenta Patriæ at aftegne; Da kan ieg ikke andet end samme bifalde, og finder, at om det allernaadigst maatte behage Deres Majestet at lade det i Verk sette, vilde derved mange rare Alderdoms Levninger til Historiens Oplysning og til Deres Majestets og Landets udødlige Ære blive reddede fra en Undergang, som ei alene Tidens Ælde og ulykkelige Hændelser, men endog en alt for utiladelig Skødesløshed truer dem med. Og, siden vi overalt i Deres Majestets Riger og Lande, saa vel i Kiøbstederne som paa Landet, endnu har en heel Hob smukke Monumenter i Behold, burde vi billigen søge i tide at see dem bevarede, og derudi ingenlunde give vore Naboer Fortrinet, hvilke med en berømelig Omhu og anseelig Bekostning have ladet sig være høit anliggende at faae alle deres provincers gamle Monumenter optagne, hvoraf allerede nogle ere udgivne, og mange flere i deres antiquitets archiv til Efterkommernes Underretning henlagte.

At Monsieur Abildgaard, som vel forfaren i Tegne Kunsten og derhos en studeret Mand, og som Deres Majestet til Archiv Tegnemester allernaadigst har antaget, til dette Arbeid for mange andre er beqvem, har han længe siden givet tilrekkelige Prøver paa. Det beroer aleneste derpaa, om Deres Majestet, hvis Kongelige Forsorg og Gavmildhed til at fremme alle nyttige og nødvendige Foretagender er uendeligen at prise, her ogsaa vil rekke Haanden, og allernaadigst accordere hannem, foruden fri Reisebefordring, den begierede aarlige Belønning, hvilken, naar han præsterer præstanda og tillige anmerker alle in Historia naturali og oeconomicis forekommende curiosa, ikke synes ubillig, i sær om han bliver for-

bunden til, naar han ikke er paa Reiser, for samme Belønning at atfegne, hvad her findes af Sigiller, visse diplomata, og alle andre Slags ældre og nyere Ting, som med henhøre under Landets Monumenter, og som kunde behøves Tegning af enten til at bruge strax eller at forvare i det Kongl. Geheime Archiv til Eftertiden. Skulde det allernaadigst tækkes Deres Kongl. Majestet at lade dette Arbeid under min Opsigt gaae for sig, forsikrer ieg allerunderdanigst med en fuldkommen Flid og Nidkiærhed at see derhen, at Deres Majestets allerhøieste Velbehag, Nationens Heder, og Publici Fornøjelse derunder erholdes.

Kiøbenhavn d. 12. Februarii 1756.

J. Langebek.

Ansøgningen bevilgedes, idet de Deputerede for Finantserne den 27. Februar 1756 fik Ordre om, at Abildgaard skulde have 300 Rdlr. aarlig og fri Befordring »saalænge saadan hans Rejse varer og aarlig dermed continuerer«; samme Dag fik ogsaa Langebek Underretning om Ansøgningens Udfald (jvfr. G. L. Baden, Kong Frederik den Femtes Regjerings Aarvog S. 158).

2.

Et Brev fra Thomas Kingo.

Den i nedenstaaende Brev, hvis Original findes i Gehejmearchivets Samling af Breve til Storcantler Conrad Reventlow, omtalte Peder Balslev var en Søn af Cancelliassessor Dr. Christopher Balslev til Fraugdegaard og Karen Riisbrich; ved sin Moders Død 1686 omtales han som opholdende sig udi fremmede Lande (L. Stoud, Ligprædiken over Karen Riisbrich, jvfr. Heiberg, Th. Kingo S. 218); hans Søster, Birgitte Balslev, var gift med Kingo.

Høy-baarne Hr. Græve,

Naadigste Herre,

Eders høygrævelige Excellence vilde ey i Unaade optage, at Jeg med disse Linier Eders høygrævelige Excellence bemøyer, Stolende en deel paa Eders høygrævelige Naade, til huilken Eders høygrævelige Excell. mednaturede fromhed selv haver givet og forundt mig adgang; Endeel paa Eders høygrævelige Excell. Hr. Broders Hr. Geheime Raad Rewentlows gunstige tilsagn, som ved sin seneste nærværelse hos os udi fyen, tilsagde mig at vilde ved Posten insinuere min Kierestes Broder, Peder Baltzlow, Som sig nu i